

Jaarverslag LARAV 2024

Samenstelling en overleg

De Landelijke Advies Commissie Rechtsbijstand en Vreemdelingenbewaring (LARAV) bestond begin 2024 uit de volgende leden:

Mw. mr. M.M. Vollebregt-Kuipers	Rechter bij de rechtbank Midden Nederland, voorzitter
Dhr. mr. T.G. Noordhof	Manager expertise VluchtelingenWerk Nederland
Mw. mr. L.M. Straver	Advocaat te Utrecht
Dhr. mr. A.W. Eikelboom	Advocaat te Amsterdam
Dhr. mr. C.F. Wassenaar	Advocaat te Rotterdam
Dhr. mr. D.W. Beemers	Advocaat te Nijmegen
Mw. mr. Dr. K.E. Geertsema	Universitair docent migratierecht aan de Radboud Universiteit te Nijmegen, tevens rechter-plaatsvervanger rechtbank Overijssel

Begin 2024 eindigde de zittingstermijn van de leden Eikelboom en Straver. Medio 2024 traden als nieuwe leden aan:

Dhr. mr. B.W.M. Toemen	Advocaat te Den Bosch
Mw. mr. V.M. Olia	Advocaat te Amsterdam

Secretarissen:

Dhr. mr. E. Sluiter	Juridisch coördinator Raad voor Rechtsbijstand
Mw. J. Franssen MSc	Beleidsmedewerker Raad voor Rechtsbijstand

Vergaderingen

In 2024 heeft de LARAV twee plenaire vergaderingen gehouden (op 22 april en 23 september) en twee ad hoc online vergaderingen (op 28 juni en 3 juli). Tussentijds heeft regelmatig overleg via e-mail plaatsgevonden over actuele onderwerpen. Op 5 december vond een overleg plaats tussen leden van de LARAV en het bestuur van de Raad voor Rechtsbijstand.

Adviezen

De LARAV heeft in 2024 de volgende adviezen uitgebracht, op verzoek van de Raad of op eigen initiatief.

Begeleidingstraject nieuwe asieladvocaten

Achtergrond en adviesvraag

In 2024 bevatten de inschrijvingsvoorwaarden 2 verschillende begeleidingstrajecten voor asieladvocaten:

1. Voor advocaten die alleen voor de specialisatie asiel staan ingeschreven gold dat ze 12 zaken onder begeleiding van een ervaren asieladvocaat moesten hebben behandeld.
2. Voor advocaten die daarnaast ook op het AC-rooster staan gold dat de begeleiding plaatsvond aan de hand van de bepalingen in bijlage 2a van de inschrijvingsvoorwaarden en het begeleidingsprotocol (o.m. 10 AC-zaken onder begeleiding).

Sinds de corona-periode vond begeleiding in AC zaken al meer op afstand plaats en wat ook steeds meer voorkwam was dat advocaten die alleen aan algemene specialisatie eisen voldeden ook voorkeurszaken in AC's gingen doen.

De Raad stelt voor om de bestaande begeleidingstrajecten in elkaar te schuiven tot 1 begeleidingstraject voor de specialisaties asiel- en vluchtelingenrecht met een mogelijke aanvullende voorwaarde voor deelname aan het AC rooster. Daarbij vraagt de Raad de LARAV mee te denken over de te stellen voorwaarden voor dit geïntegreerde begeleidingstraject. Dit betreft o.a. de vereisten aan de begeleider, het aantal en soort te behandelen zaken tijdens het begeleidingstraject en de afronding van het begeleidingstraject middels een verklaring van geen bezwaar.

Advies

De LARAV adviseert positief over het integreren voor de tot dan toe twee verschillende begeleidingstrajecten voor asieladvocaten en de bijbehorende begeleidingsvoorwaarden. De LARAV constateert dat in de huidige situatie advocaten weinig op het AC komen. Er worden nog weinig zaken daadwerkelijk via het AC-rooster verdeeld. Via het eerder koppelen van spoor 4 zaken worden ook zaken verdeeld onder advocaten die deelnemen aan het AC rooster, maar de gesprekken vinden meestal niet (meer) op het AC plaats. In de praktijk is er niet goed onderscheid te maken tussen advocaten die wel en niet deelnemen aan het AC rooster. De begeleidingsvoorwaarden voor de asielspecialisatie en deelname AC-rooster zouden daarmee gelijk kunnen zijn. Het enige verschil is eventueel een uitleg over praktische zaken en werkwijze in het AC voor advocaten die deelnemen aan het AC rooster.

De LARAV vindt de vergoeding van 10 punten voor het begeleiden van 10 zaken niet voldoende gelet op de tijdsinvestering die nodig is om de begeleiding goed vorm te kunnen geven (o.a. feedback geven op alle in te dienen stukken). De LARAV ziet het belang van een kwalitatief goed begeleidingstraject en vindt het wenselijk meer body te geven aan de verslaglegging van de begeleiding. Wanneer er wordt gevraagd om uitgebreider te verantwoorden, dan zou daar ook een reële beloning voor de begeleider tegenover moeten staan. Een vergoeding van 2 punten per zaak (maximaal 20 punten) zou wat betreft de LARAV passend zijn. Dit kan ook bijdragen aan voldoende advocaten die als begeleider willen optreden.

Vervolg

Per 2015 is de voorgestelde wijziging opgenomen in de inschrijvingsvoorwaarden en geldt nog één begeleidingstraject voor de specialisatie asiel- en vluchtelingenrecht. Voor deelname aan het AC geldt de aanvullende vereisten dat advocaten het onderdeel meelopen van het begeleidingstraject hebben afgerond en hebben deelgenomen aan de introductietraining AC.

In navolging van het advies van de LARAV kent de Raad meer gewicht toe aan de 'verklaring van geen bezwaar' en verhoogd in dit verband de vergoeding voor de begeleiding van 1 naar 1,5 punt per zaak (maximaal 15 punten).

Invoering Specialisatie vreemdelingenbewaring

Achtergrond en adviesvraag

In eerdere jaren heeft de LARAV geadviseerd omtrent invoering van een specialisatie vreemdelingenbewaring. Dit onderwerp bleef in 2024 onderwerp van gesprek bij de overleggen tussen de Orde en de Raad over de inschrijvingsvoorwaarden. Daarbij is de LARAV op een aantal punten om een nadere motivering gevraagd:

Ook in strafpiket en psychiatrisch patiënten piket heb je te maken met kwetsbare cliënten. Daar gelden geen specifieke voorwaarden voor voortzetting deelname piket. Wat onderscheidt vreemdelingenbewaring daarin en wat is het specifiek eigene van het rechtsterrein? Ook zou volgens de NOvA (in samenhang met het naar een tweejaarlijkse eis gaan) kunnen worden gezien of de cursus vereist voor toelating meer zwaarte zou kunnen krijgen. Wat voor de NOvA ook meespeelt, is het beperkte aanbod van vreemdelingenbewaringsadvocaten in sommige regio's en het niet opwerpen van te hoge drempels.

Advies

De LARAV bevestigt het eerder in oktober 2023 gegeven advies dat vreemdelingenbewaring een voorwaardig rechtsgebied is (naast regulier migratierecht). dat vreemdelingenbewaring een complex en specifiek rechtsgebied is. Dit zijn ook de geluiden van advocaten die de actualiteitencursus volgen. Niet alle advocaten hebben veel zaken tijdens piket, op dit vlak zit een groot verschil tussen regio's. Vreemdelingenbewaring is kun je niet doen zonder dat je ook vreemdelingenrecht regulier en asiel/vluchtelingenrecht doet, andersom kan dat wel. De cursus is relatief duur in verhouding tot de vergoeding voor vreemdelingenbewaring.

Vervolg

In overleg tussen de Orde en de Raad is afgesproken dat de Raad vanaf 1 januari 2026 een aparte specialisatie vreemdelingenbewaring invoert. Advocaten die voor deze specialisatie staan ingeschreven, kunnen (als ze willen) deelnemen aan de vreemdelingenpiketplanning. De Raad heeft hierover op 23 december 2024 een nieuwsbericht gepubliceerd: [Aanpassing deskundigheidseisen voor vreemdelingenbewaring vanaf 2026 - rvr.org](https://rvr.org/nieuwsbericht/2024/12/23/aanpassing-deskundigheidseisen-voor-vreemdelingenbewaring-vanaf-2026)

Rondetafelbijeenkomst KRAV

Achtergrond

Tijdens vergaderingen van de LARAV komt kwaliteitsbewaking van de asiel- en vreemdelingenbewaringsadvocatuur regelmatig ter sprake. Gelet op het jaarlijks (zeer) geringe aantal klachten of signalen, komt telkens de vraag op of asielzoekers / vreemdelingen, (hulpverlenings)instanties zoals VVN, Nidos, Stichting LOS en de rechterlijke macht alsook advocaten wel (voldoende) bekend zijn met de rol en bevoegdheden van de Klachtencommissie Rechtsbijstand Asiel en Vreemdelingenbewaring (KRAV). Uit een individuele klacht of uit ambtshalve onderzoek kan blijken dat een rechtsbijstandverlener tekortschiet in de verlening van zorgvuldige en doelmatige asielrechtsbijstand. In dat geval kan door de Raad voor Rechtsbijstand, op advies van de KRAV, een maatregel worden opgelegd.

Advies

De LARAV adviseert de Raad voor Rechtsbijstand om een rondetafelbijeenkomst te organiseren om (meer) bekendheid te geven aan de werkzaamheden van de KRAV, omdat de KRAV een belangrijk instrument is om een zorgvuldige en doelmatige rechtsbijstandverlening inzake asiel en vreemdelingenbewaring te waarborgen

Vervolg

Op 21 oktober 2024 heeft de Raad een gezamenlijke bijeenkomst met alle leden van de CIT en de KRAV georganiseerd over de nieuwe Best Practices Leidraad voor asieladvocaten.

Daarnaast is de afdeling Legal Aid van de Raad begonnen met het samenbrengen van informatie over de CIT en KRAV –die verspreid over de website van de Raad is te vinden- op één webpagina met daarop een overzicht van asielgerelateerde onderwerpen.

Hoofdpijnenakkoord Kabinet Schoof – Grip op asiel en migratie

Advies

De LARAV bespreekt de mogelijkheden tot adviseren over de in het Hoofdpijnenakkoord aangekondigde maatregelen op het gebied van de asielrechtsbijstand. De LARAV ziet aanleiding om op voorhand, nog voordat uitgewerkte plannen bekend zijn ongevraagd een signalerend advies af te geven over de onderwerpen uit het hoofdpijnenakkoord die zien op de toegang tot het stelsel van rechtsbijstand voor asielzoekers.

De LARAV maakt zich zorgen over de plannen om de rechtsbijstand in asielzaken te beperken. Deze zorgen zien zowel op de zorgvuldigheid van de procedure en de rechtsbescherming als op de efficiëntie van de verwerking van asielaanvragen. De aangekondigde maatregelen zullen naar de mening van de LARAV contraproductief zijn. Vóórdat de wetgevingstrajecten die dit moeten bewerkstelligen in gang worden gezet,

verdient het daarom aanbeveling om goed onderzoek te doen naar de mogelijke gevolgen van de voorgestelde maatregelen.

De LARAV adviseert de Raad om:

1. aan te dringen op een ex ante uitvoeringstoets om de gevolgen van de beperking van de rechtsbijstand in de eerste fase en opvolgende aanvraag in kaart te brengen, met name op de volgende gebieden:
 - Wat zijn de effecten van de beperking van de rechtshulp in eerste aanleg voor de advocatuur, de IND en de rechtspraak?
 - Wat zijn de gevolgen voor de toegang tot het recht
 - Wat zijn de gevolgen voor de werkdruk
 - Wat is het effect van de maatregelen op de kosten van de procesdeelnemers
 - Wat zullen de gevolgen zijn voor opvolgende asielaanvragen?
Wat zijn de gevolgen voor de beschikbaarheid van adequate rechtshulp bij opvolgende asielaanvragen.
2. Een onderzoek uit te laten voeren naar de gevolgen van deze maatregelen voor de levensvatbaarheid van de sociale advocatuur.

Vervolg

Het bestuur van de Raad heeft de LARAV bedankt voor haar signaal en voor het delen van de informatie over o.a. de eerdere analyses die er zijn geweest. Zoals de LARAV zelf ook aangeeft gaat het om een hoofdlijnenakkoord dat nog verder moet worden uitgewerkt. De Raad wacht de verdere uitwerking van het hoofdlijnenakkoord af en zal de maatregelen bekijken vanuit wat er past bij de rol van de Raad. Daarbij zal de Raad ook het signaal over de organisatie van de asielrechtsbijstand mee nemen.

Daarnaast geeft de Raad aan dat zij verwacht door Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving gevraagd zal worden voor een uitvoeringstoets.

Cursussen / opleidingen

De LARAV is gevraagd om advies over goedkeuring van diverse cursussen:

1. De LARAV adviseert positief het verzoek tot goedkeuring van de actualiteitencursus vreemdelingenbewaring van de Academie voor de Rechtspraak. De LARAV gaf hierbij als aandachtspunten mee:
 - Het belang van voldoende aandacht voor de actuele praktijk, door bijvoorbeeld het behandelen van recente jurisprudentie.
 - Het belang van de aanwezigheid van actuele praktijkkennis bij de docent(en). In dit verband geeft de LARAV de overweging mee twee docenten in te zetten, waarvan er ten minste één actief is in de praktijk van vreemdelingenbewaring.
2. De LARAV adviseert positief op het verzoek tot goedkeuring van de actualiteitencursus vreemdelingenbewaring van Soedamah advocaten. Op een eerder verzoek, in 2022, adviseerde de LARAV negatief, mede omdat het kantoor toen nog niet als opleidingsinstelling erkend door de NOvA en de vermelde docenten weinig actuele praktijkervaring zouden hebben op het gebied van vreemdelingenbewaring.

De LARAV constateert dat die erkenning door de NOVA er nu wel is en de nu genoemde docenten ruime ervaring hebben.

De LARAV plaatst wel enkele kanttekeningen bij het overgelegde curriculum van de cursus. De indruk is dat het programma mogelijk te ambitieus is voor wat nodig is voor een actualiteitencursus. Nu is ook niet duidelijk hoeveel uur de cursus bedraagt. De LARAV zou bij een actualiteitencursus wel enige aandacht voor de basisbeginselen willen zien, maar de focus zou moeten liggen op actuele ontwikkelingen. Daartoe is een bespreking van actuele jurisprudentie van waarde. Nu is niet geheel duidelijk welk gewicht daaraan wordt gegeven. Ook ziet de LARAV een meerwaarde in (meer) aandacht voor het Unierecht, uitspraken van de Europese hoven en aandacht voor het komende Migratiepact en de nieuwe

Opvangrichtlijn. Na een nadere toelichting van Soedamah advocaten op de inhoud van de cursus geeft de LARAV definitief goedkeuring.

3. De LARAV adviseert positief over het verplicht stellen van een schrijfpdracht binnen de leerpraktijk Migratierecht van de Beroepsopleiding advocatuur van de NOvA. De LARAV vindt het van belang dat diverse aspecten rondom het opstellen van processtukken aan bod komen en denkt hierbij eerder aan het opstellen van beroepsgronden. De NOvA overweegt tot het verplicht stellen van een schrijfpdracht omdat er zorgen zijn dat advocaat-stagiaires na afronding van de beroepsopleiding onvoldoende gekwalificeerd zijn om de toevoegpraktijk in te gaan. Het met goed gevolg afronden van die schrijfpdracht zou dan als extra voorwaarde kunnen gelden voor inschrijving voor de specialisaties asiel- en vluchtelingenrecht en vreemdelingenrecht bij de Raad.
4. De LARAV adviseert positief over het verzoek de leergang vreemdelingenrecht module A, mogelijk ook in combinatie met de leergang vreemdelingenrecht regulier II module B (2 dagen, 10 lesuren), met een dag uit te breiden zodat docenten meer tijd hebben om de onderwerpen goed te belichten. Dit betekent 5 lesuren extra, het curriculum zelf verandert niet. De OSR geeft als reden dat de docenten en cursisten van de leergang vreemdelingenrecht regulier I module A ervaren dat de drie dagen (15 lesuren) die staan voor deze module te weinig zijn. De onderwerpen passen niet meer in drie dagen, doordat het vreemdelingenrecht steeds technischer en ingewikkelder wordt, ook vanwege Europeesrechtelijke invloeden.
De LARAV constateert dat een uitbreiding van de lesuren ook hogere kosten met zich mee brengt. Advocaten kunnen voor deze cursus aanspraak doen op de kortingsregeling van de Praktizijns sociëteit. Het is van belang dat deze voorziening in stand blijft voor de OSR cursusreeks vreemdelingenrecht module A, B en C.

Verder is de LARAV is de Raad geïnformeerd over de concrete invulling van de sinds 2024 verplichte de tweejaarlijkse actualiteitencursus grensdetentie voor advocaten die deelnemen aan het grensdetentierooster van AC-Schiphol.

Overige aandachtspunten

De LARAV heeft in 2024 aandacht besteed aan de volgende ontwikkelingen:

- Actuele ontwikkelingen binnen de asielketen: Dit betrof o.a. de ontwikkelingen in de asielinstroom en achterstanden in de behandelingen van asielzaken, de afronding van het Project Bespoediging Afdoening Asiel waarmee asielaanvragen van kansrijke nationaliteiten versneld werden afgehandeld en het nieuwe beleid voor de beoordeling van asielaanvragen. Ook heeft de LARAV de ontwikkelingen rondom derdelanders uit Oekraïne gevolgd.
- Het resultaat van de tolkenaanbesteding voor de rechtsbijstand, waarbij de LARAV haar zorgen heeft geuit over de voortdurende problematiek in de beschikbaarheid van tolken ten behoeve van asieladvocaten.
- De afronding van de Best Practices Leidraad voor asieladvocaten.
- De Raad heeft de LARAV in 2024 nader geïnformeerd over de wijze waarop de aanbevelingen uit het in 2023 uitgebrachte advies over voorkeursmachtigingen wordt opgepakt als onderdeel van een breed project kwaliteit binnen de Raad. Dit betreft onder andere de signalen over kwaliteit door rechtzoekenden, informatie-uitwisseling met en tussen ketenpartners en de kwaliteitsinstrumenten op het gebied van asiel (CIT, KRAV).
- Het (tempo van) eerder koppelen van spoor 4 zaken door de Raad in relatie tot de werkdruk en capaciteit van asieladvocaten.
- Knelpunten in de vergoedingen voor de asielrechtsbijstand welke mede samenhangen met de lange voorbereidingstijd als gevolg van de lange wachttijden en het eerder koppelen van spoor 4 zaken, de toegenomen complexiteit van asielzaken en de extra

inhoudelijke werkzaamheden bij spoorwijzigingen. De bespreking van dit onderwerp heeft in 2024 niet geleid tot een advies aan de Raad.

- De (naar aanleiding van een Afdelingsuitspraak, 04-03-2024, ABRvS, 202107377/1/V1) gewijzigde werkwijze van de IND dat voor asielzaken die na verstrijken van de overdrachtstermijn Dublin in de AA worden behandeld, geen nieuwe asielaanvraag hoeft te worden ingediend. Het beleid van de Raad is om in deze zaken een tweede V060 toevoeging te verstrekken was destijds mede op advies van de LARAV tot stand gekomen. De LARAV is van mening dat wanneer een asielaanvraag een eerste keer inhoudelijk wordt beoordeeld na Dublin een extra vergoeding op zijn plaats blijft. De LARAV heeft het eerdere advies daarom nogmaals onder de aandacht gebracht bij de Raad.